

IZVAJANJE NOVEGA REPUBLIŠKEGA ZAKONA O ZAKONSKI ZVEZI IN DRUŽINSKIH RAZMERJH

Socialni in drugi strokovni delavci v 60 občinskih skupnostih socialnega skrbstva v SR Sloveniji smo dobili skupaj z občani nov republiški zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ki je bil objavljen v Uradnem listu SRS št. 15-76, z dne 4. junija 1976, veljati pa bo začel 1. januarja 1977. Z dnem, ko začne veljati ta zakon, bodo v SR Sloveniji prenehali veljati: temeljni zakon o zakonski zvezi (Uradni list SFRJ št. 28-65, razen določbe 26. člena); — temeljni zakon o razmerju med starši in otroci (Ur. list FLRJ št. 104-47, 11-51, 53-56, 4-57 in Ur. list SFRJ št. 10-65); — temeljni zakon o posvojitvi (Ur. list FLRJ št. 30-47, 24-52) in Ur. list SFRJ št. 10-65, razen v primerih iz prvega odstavka 229. člena tega zakona; — temeljni zakon o skrbništvu (Ur. list SFRJ št. 16-65), razen določbe 29. člena; — določbe šestindvajsetega poglavja zakona o pravnem postopku (Ur. list SFRJ št. 4-57, 52-61 in Ur. list SFRJ št. 12-65, 1-71, 23-72 in 6-74), razen določb, ki se nanašajo na narok in za poskus sprave, ki se bodo uporabljale do 1. januarja 1980; — zakon o rejništvu (Uradni list LRS št. 34-60); — zakon o premoženjskih razmerjih med zakonci (Ur. list LRS št. 20-50).

ZNAČILNOSTI NOVEGA REPUBLIŠKEGA ZAKONA O ZAKONSKI ZVEZI IN DRUŽINSKIH RAZMERJH

Novi republiški zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih je rezultat dolgoletnih prizadevanj, da bi se naše rodbinsko pravo, ki skoraj 30 let ni bilo bistveno revidirano, prilagodilo spremenjeni naravi družbenih odnosov, posebno pa še transformaciji družine in njenega položaja v naši samoupravni družbi. Pri oblikovanju novih predpisov je moral zakonodajalec rešiti predvsem dve vprašanji: vsebinske oziroma konceptualne narave:

— ali naj rodbinskopravno snov ureja več zakonov ali en sam zakon in

— katera družbena razmerja naj bi urejali novi predpisi (problem vsebine nove zakonodaje). S tem vprašanjem je bil povezan tudi problem naslova novega zakona, če bi šlo za en sam zakon.

Zakonodajalec se je odločil za kompleksno ureditev snovi v enem zakonodajnem aktu. S tem je poudarjeno, da predstavljajo rodbskopravni predpisi eno pravno področje, omogočeno pa je tudi idejno poenotenje razmerij, ki jih predpisi urejajo in odpravljene so mnoge praktične težave pri izvajanju predpisov.

Novi zakon ureja torej snov štirih nekdanjih zveznih temeljnih zakonov s področja rodbskega prava in snov dveh republiških zakonov prav tako s področja rodbskega prava.

V prvem členu novega zakona so naštet razmerja, ki so predmet pravnega urejanja: zakonska zveza, razmerja med starši in otroci in med drugimi sorodniki, posvojitve, rejništvo ter skrbništvo (varstvo mladoletnih otrok in drugih oseb, ki niso sposobne same skrbeti zase, za svoje pravice in koristi in opravljati s svojimi premoženjem).

DOLŽNOSTI PREŽIVLJANJA PO NOvem ZAKONU

Po starem temeljnem zakonu o razmerjih med starši in otroci je bila pravica in dolžnost preživljanja omejena na bližnje sorodnike: na prednike in potomce ter

brate in sestre glede preživljanja mladoletnih bratov in sester. Obveznost preživljanja med temi sorodniki je po novem zakonu odpravljena. Po določbah 123. in 124. člena novega zakona so namreč starši dolžni preživljati svoje otroke; če se redno šolajo, so starši dolžni preživljati svoje otroke tudi po doseženju polnoletnosti. Če je otrok zaradi težje telesne ali duševne prizadetosti nesposoben za samostojno življenje in delo in nima zadostnih sredstev za preživljanje, so ga starši dolžni preživljati v skladu s svojimi možnostmi in ob pomoči družbene skupnosti.

Pri preživljanju je omeniti določbo, po kateri lahko zavezanec in upravičenec preživljanja skleneta pred občinsko skupnostjo socialnega skrbstva — centrom za socialno delo — DOGOVOR o preživnini — tak dogovor predstavlja tudi izvršilni naslov. Za tak dogovor ni osnova pravomočna sodna odločba o določitvi preživnine (130. člen zakona).

Zakon ima tudi določbo o obvezni vsakoletni valorizaciji preživnin glede na dvig življenjskih stroškov; VALORIZACIJO bo opravila občinska skupnost socialnega skrbstva — center za socialno delo, ki bo izdajala tudi odločbe o spremembah višin preživnine. Osnova za vsakoletno valorizacijo preživnin je pravomočna sodna odločba o določitvi preživnine (132. člen zakona).

Pozivamo vse upravičence in zavezance preživnin, da se čim prej zglasijo glede dogovorov oz. valorizacije preživnin na centru za socialno delo kot strokovni službi občinske skupnosti socialnega skrbstva Ljubljana Moste-Polje, ob Ljubljani 36 A. Uradne ure za stranke so: vsak ponedeljek od 8. do 12. ure, vsako sredo od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure ter vsak petek od 8. do 12. ure.

Polnoletni otroci pa so dolžni preživljati svoje starše, če so ti nesposobni za delo in nimajo dovolj sredstev za preživljanje oz. življenje.

Očim in mačeha sta tudi dolžna preživljati svoje mladoletne pastorko, razen če imajo ti roditelja, ki jih lahko preživlja.

Pastorki so prav tako dolžni preživljati svojega očima in mačeho, če sta jih ta dva daljša preživljala in zanje vsestransko skrbela. Če imata očim in mačeha svoje otroke, imajo pastorki dolžnost preživljanja skupaj s temi otroki (127. člen zakona).

Odpoved pravici do preživnine nima pravnega učinka. Nihče se ne more tej pravici odpovedati v škodo upravičenca.

Kdor je imel izdatke zaradi preživljanja take osebe, sme s tožbo zahtevati povračilo izdatkov od tistega, ki jo je dolžan preživljati, kolikor so bili ti izdatki potrebni. (Na primer občinska skupnost socialnega skrbstva bo lahko zahtevala povračilo izdatkov od staršev ali od polnoletnih otrok ali od drugih zavezancev — 133. člen zakona).

Obveznost preživljanja drugih sorodnikov je torej po novem zakonu odpravljena. Pred sprejetjem novega zakona je prevladovalo mnenje, da mora življenjsko eksistenco nepreskrbljenih oseb, ki niso same sposobne za pridobivanje, zagotavljati v prvi vrsti družbeno varstvo na temelju minulega dela, bodisi svojega, bodisi dela staršev nepreskrbljene osebe, ne pa sorodnikov. Misel o nujnosti družbenega zagotavljanja življenjskih možnosti je gotovo pravilna, vprašljivo pa je, ali je naša družba spričo omejenih materialnih možnosti že sposobna ustvariti tak sistem materialne varnosti na temelju minulega dela.

Ker novi zakon ne predpisuje več obveznosti preživljanja med »drugimi sorodniki«, je problematičen sistem zakonitega dedovanja zapustnikovih sorodnikov (razen staršev in otrok), kajti pravica oz. obveznost preživljanja nepreskrbljenih sorodnikov in pa dedna pravica izhajata iz istih temeljev (v teoriji se dedna pravica označuje kot »pendant«, prispevek obveznosti do preživljanja — iz čuta družinske povezanosti in solidarnosti, ki pri nas še vlada med bližnjimi sorodniki). Zato se tudi obveznost preživljanja ne upira pravnemu občutku naših ljudi.

Določba prvega člena novega zakona je tudi pomanjkljiva, in sicer zato, ker ne omenja zunajzakonske skupnosti, čeprav jo zakon sicer ureja glede razmerij med partnerjema. Namreč: 12. člen novega zakona predpisuje, da ima daljša trajajoča življenjska skupnost moškega in ženske, ki nista sklenila zakonske zveze, zanj enake pravne posledice, kot jih določa novi zakon glede zakonske zveze. Vendar pa te pravne posledice ne nastopajo (tj. ne gre za zunajzakonsko skupnost po zakonu), če je npr. en partner (ali oba) že poročen; v tem primeru take skupnosti ni šteti za zunajzakonsko skupnost po novem zakonu, ker partnerja zaradi obstoječe zakonske zveze in vezi ne bi mogla skleniti nove zakonske zveze, oz. bi bila neveljavna. Na drugih pravnih področjih ima zunajzakonska skupnost pravne posledice samo tedaj, če predpi-

si, s katerimi so ta področja regulirana, tako določajo.

Novi zakon šteje za zunajzakonsko samo daljša trajajoča življenjska skupnost. Oba pogoja (dolžina trajanja in življenjska skupnost), sta nedoločena pravna pojma; zakonodajalec ju je uporabil zato, da se pri odločanju lahko upoštevajo vse okoliščine konkretnega primera. O življenjski skupnosti lahko govorimo tedaj, kadar je zveza med partnerjema po vsebini in po zunanji manifestaciji podobna zakonski zvezi. Če zveza ne traja vsaj toliko časa, da lahko ta podobnost nastane, ni zunajzakonske skupnosti. Pogoj dolžine trajanja skupnosti je odvisen tudi od tega, ali iz skupnosti prihajajo otroci.

K ureditvi zunajzakonske skupnosti po novem zakonu je pripomniti naslednje:

Izenačenje zunajzakonske skupnosti z zakonsko zvezo v pravnih posledicah med partnerjema po naravi stvari ne more biti popolno. Dolžnost skupnega življenja zakonci, ki je temeljna posledica zakonske zveze, v zunajzakonski skupnosti sploh ni dolžnost, ampak esenzialna razmerja, tako da pojmovno ne moremo govoriti o zunajzakonski skupnosti, če ni skupnosti življenja. Upoštevati je tudi, da lahko partner, ki noče pristojevoljno izpolnjevati svojih obveznosti in dolžnosti, vsak čas zapusti drugega partnerja, razdre skupnost; kakor nastanek, tako je seveda tudi prenehanje skupnosti neformalno, ni odvisno od obstoja okoliščin, določenih v zakonu (kot je to pri razvezi zakonske zveze). Če zakon že ureja zunajzakonsko skupnost, potem bi jo moral prvenstveno urejati s stališča varstva otrok, ki iz te skupnosti izhajajo. Tu je vsekakor osnovna pomanjkljivost tega zakona.

Ustava (232. člen ustave SR Slovenije) govori le o družbenem varstvu družine (kot skupnosti staršev in otrok), kar nujno narekuje izenačenje zunajzakonske skupnosti z zakonsko zvezo le v razmerju starši—otroci, ne pa tudi v razmerju med starši. Popolno izenačenje zunajzakonske skupnosti z zakonsko zvezo je seveda tudi v tem pogledu nemogoče doseči. Če npr. zunajzakonski partner ne bo priznal otroka za svojega, bo moral otrok, ki bo uveljavljal svoje pravice zoper partnerja, najprej v postopku za ugotovitev očetovstva dokazati, da je le-ta res njegov oče. Morebitna pravna domneva, da je oče otroka, rojenega ali spočetega v zunajzakonski skupnosti moški, ki je živel z otrokovo materjo v tej skupnosti, bi sicer izboljšala otroku položaj, ker mu ne bi bilo treba tožiti na ugotovitvi očetovstva, vendar pa njegov položaj še vedno ne bi bil čisto enak položaju otroka, rojenega ali spočetega v zakonski zvezi, ker bi moral izkazati obstoj zunajzakonske skupnosti kot temelja obveznosti očeta do otroka.

Zakon o zakonski zvezi drugih republik in pokrajin v SFRJ ne ureja zunajzakonske skupnosti.

Nadaljevanje prihodnjice!
FRANC LOZINŠEK

PISMA BRALCEV ● PISMA BRALCEV

Uredništvo Naše skupnosti

Rad bi vam pisal o dveh problemih glede cest na našem območju. 1. Zaloška cesta je preozka, zato avtobusi težko dosegaajo želene hitrosti, ker se ne morejo izogibati kolesarjev in mopedistov, če vozijo naproti drugi avtomobili.

Zjutraj od 5.30 do 6. ure semafor na križišču s Kajuhovo ne »poži-ra« reke avtomobilov, zato so kolone dolge tudi po kilometer. Cesto je treba razbremeniti z gradnjo Letališke ceste do Novega Polja. Sedaj je manjka le še manj kot km do Zadobrovske ceste.

Mislím, da ne bo problema za dokončno povezavo in bi bili razbremenjeni Zaloška in Šmartinska cesta.

II. Na našem območju imamo še makadamsko cesto Podgrad—Laze. Doslej so jo vzdrževali z rednim oranjem (gredljem), ko pa so sedaj tovarnjakom prepovedali vožnjo prek šentjakobskega mostu (omejitev na 3 tone), morajo voziti prek mosta pri Lazah in nato do Laz prek Podgrada—Zalog proti Ljubljani. Tod vozijo tudi avtobusi. Sedaj je cesta kljub suhemu vremenu jamasta, toda kaj bo, ko jo dež! To je verjetno edina cesta na našem območju, ki še ni asfaltirana.

Zalostno je to, da asfaltirajo ceste po Besnici in Gabru, tu pa ni nikogar, ki bi dvignil svoj glas. Cesto je treba zaščititi in asfaltirati, kar je sedaj zaradi avtobusov in tovarnjakov nujno.

Ivo Lamut

ODGOVOR

K1

V srednjeročnem programu razvoja občine Ljubljana Moste-Polje je predvidena rekonstrukcija Zaloške ceste na obsegu od Kajuhove ulice do Fužin v dolžini 1500 m. Po predvidevanjih bodo pričeli s temi deli najkasneje leta 1978 in bo tekla vzporedno z gradnjo nove stanovanjske soseske Fužine. Nadaljevanje gradnje Letališke ulice ni predvideno v srednjeročnem programu občine.

K2

Lokalna cesta Zalog—Slapnica je zadnje mesece precej obremenjena, in to predvsem zato, kot navaja bralec, zaradi omejitve nosilnosti na šentjakobskem mostu. Med popolno zaporo mostu smo ojačali vzdrževalno službo, vendar smo lahko ugotovili, da to ne zadošča, kajti povečal se je predvsem tranzit s tovornimi vozili in tudi avtobusi (SAP). Ker imamo na relaciji Zalog—Laze lesene mostove od 2 do 8 t nosilnosti, smo bili prisiljeni sprejeti sklep, da zaradi varnosti prometa omejimo nosilnost mostov v Zalogu in Podgradu na 3 t. Ta omejitev bo pričela veljati najkasneje 1. februarja 1977, veljala pa bo vse dotlej, dokler ne bodo mostovi urejeni in usposobljeni za večje obremenitve.

Zaloška cesta na odseku od Podgrada do Slapnice ni zajeta v programu modernizacije v srednjeročnem obdobju. Kljub temu pa bomo sanirali vsaj tiste odseke ceste, ki so ob večjih vodah poplavljeni in neprevozni, redna vzdrževalna dela pa bomo opravljali v okviru razpoložljivih sredstev.

Cesta skozi naselje Besnica je republiška regionalna cesta. Občani krajevne skupnosti Besnica so se pred leti z referendumom odločili za namenski samopríspevek za modernizacijo te ceste in tako zbrali 300.000,00 din. Prav tako so se zavestno odpovedali sredstvom za redno vzdrževanje krajevnih cest in jih vlagali v iste namene ter tako zbrali še dodatnih 300.000,00 din. Občina je prispevala za gradnjo 2.000.000,00 din, preostala sredstva v višini 4.000.000,00 din pa je prispevala republiška skupnost za cene. Pripominjamo, da so ta dela predvidena v srednjeročnem programu republiške skupnosti za ceste, in sicer v letu 1980, ker pa je bil samopríspevek krajevne skupnosti tako velik, je tudi RSC pristala da so dela opravljena že v letih 1976 in 1977.

ODDELEK ZA GRADBENE
IN KOMUNALNE ZADEVE

ZAKAJ IZVOLJENIH DELEGATOV NI NA SEJE

V 10. številki Naše skupnosti z dne 12. novembra 1976, je bila 9. priloga Delegatske tribune. Navadno take priloge vedno tudi preberem in vsakokrat sem bil pozoren na to, da se sej raznih zborov skupščine občine Ljubljana Moste-Polje velikokrat ne udeležijo precejšnje število delegatov, tako da so le-te komaj sklepčne.

Tudi zgoraj citirano prilogo sem pazljivo prebral in kaj sem spet ugotovil, da je na treh sejah manjkalo več delegatov, sem se potrudil in napravil nekoliko statistike, ki me je brž poučila o tem, da so navadno odsotni delegati iz enih in istih konferenc ali krajevnih skupnosti, da ne govorim tudi o neopravičenih odsotnostih posameznikov — delegatov družbenopolitičnega zbora.

Pa pogledimo rezultate te statistike:

1. dne 28. septembra 1976 je bila skupna seja vseh treh zborov skupščine občine.

2. dne 29. septembra 1976 pa sta bili ločeni seji zborov združenega dela in krajevnih skupnosti.

In kateri delegati ter kolikokrat so manjkali na teh treh sejah?

a) V zboru združenega dela so manjkali po dvakrat delegati III., IV., VII., XI., XX. in XXIV. konference delegacij, po enkrat pa delegati iz II., VI., XIII. in XXVIII. konference delegacij ter dva delegata iz kmetijstva.

b) V zboru delegatov krajevnih skupnosti pa so po dvakrat manjkali delegati iz Besnice, Klopca in s Kodeljevega, po enkrat pa iz krajevnih skupnosti Lipoglav, Nove Jarše, Polje, Štepanjsko naselje, Vevče in Zelene jame.

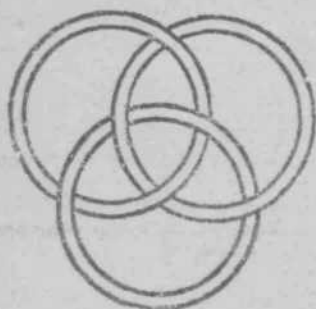
Glede na to, da gre tako v prvem kot v drugem primeru za konference delegacij, nikakor ni razumljivo, kako se iz večjega števila delegatov ne more najti niti eden, ki bi prišel na sejo občinske skupščine in tam sodeloval v duhu pooblastil svoje konference. Prav tako ni razumljivo, da naj bodo o sklepih, ki so sprejeti na takih sejah, katerih se delegati niso udeležili, obveščeni občani, ki so jih izvolili za posamezne zbore, saj se prav sedaj bije bitka za uveljavitev delegatskega sistema prav glede hitrega in neposrednega obveščanja o delu zborov občinske skupščine.

Če naj na koncu povzamem, da so tako vsi trije zbori skupaj kot zbor združenega dela ter zbor krajevnih skupnosti že vsak po 25. seji, bi bilo izredno važno videti, kateri delegati so manjkali na 24 prejšnjih sejah in če gre za vedno iste osebe ali konference delegacij in krajevne skupnosti, bi bilo priporočljivo, da občinska skupščina proti takim nastopi po zakonu.

Spominjam se časov, ko še ni bilo delegatskega sistema in sem bil prisoten kot referent na skupni seji dveh nekdanjih zborov iste skupščine; sklepčna je bila samo z enim članom čez navedeno večino. Sedanjemu delegatskemu sistemu pripisujemo ne samo boljši izbor delegatov, temveč tudi boljše delo in ne bi bilo prav, da se delegatom dovoli kreniti na nekdanjo, zagotovo neprimerno pot. To velja zlasti tudi za delegate družbenopolitičnega zbora, ki jih je na 25. skupni seji vseh treh zborov opravičeno (?) manjkalo kar 6, saj so jim volilci naše občine zaupali to čast kar z več kot 90-odstotno udeležbo na volitvah.

VOJIN GORIČIČ
Kodeljevo

PISMA BRALCEV ● PISMA BRALCEV



ZDRUŽENE PAPIRNICE LJUBLJANA

Vsem občanom želimo veselo praznovanje
in obilo uspehov v NOvem LETU

ZB Kodeljevo

Borci krajevne organizacije ZB Kodeljevo so imeli te dni svojo redno letno skupščino. Po izbrnem poročilu te v naši občini najstevnejše krajevne organizacije — podal ga je predsednik Alojz Trtnik — in po živahni razpravi so izvolili novo vodstvo. Predsednik je postal Anton Korošec, podpredsednika sta Anton Debeljak in Adolf Jevšnik, tajnica pa Štefka Kavčič. Tovarišica Kavčičeva bo kot tajnica še naprej redno dežurala v prostorih KS Kodeljevo, in sicer vsak četrtek od 17. do 19. ure.

IG